

Biuletyn RUSE nr 5

WSTĘP

Nowy okres programowania i możliwości finansowania projektów z zakresu zrównoważonego wykorzystania energii na Litwie

Najnowsze dokumenty dotyczące polityki klimatycznej Unii Europejskiej podkreślają znaczenie zrównoważonego wykorzystania energii, które jest niezbędne dla osiągnięcia takich zasadniczych celów jak: tworzenie nowych miejsc pracy, dynamiczny, wszechstronny rozwój efektywności gospodarki UE, ochrona środowiska czy ograniczanie zmian klimatycznych. Zielona Księga EU dotycząca europejskiej strategii w kwestiach zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii za główne priorytety strategii energetycznej Unii uznała: konkurencyjność gospodarki unijnej, bezpieczeństwo dostaw energii i ochronę środowiska.

Zielona Księga Komisji Europejskiej nt. efektywności energetycznej podkreśla także wielkie znaczenie, jakie ma poprawa efektywności energetycznej dla kontroli wzrostu popytu, bezpieczeństwa dostaw, konkurencyjności gospodarki i ograniczenia zmian klimatycznych.

Wykorzystanie funduszy strukturalnych może zapewnić wsparcie państwa dla takich dóbr publicznych jak energia ze źródeł odnawialnych oraz środki służące poprawie efektywności energetycznej, a także przezwyciężyć załamania rynku i przeszkody w realizacji projektów z zakresu zrównoważonego wykorzystania energii.

Wykorzystanie funduszy strukturalnych do wspierania projektów z zakresu zrównoważonej energii na Litwie pomoże sprostać wymogom głównych dyrektyw unijnych dotyczących wykorzystania energii odnawialnej i zwiększenia efektywnego wykorzystania energii na Litwie.

Rezultaty pierwszego okresu programowania dowiodły wielkiego zainteresowania – publicznego i prywatnego – projektami dotyczącymi zrównoważonej energii, dlatego powinny być nadal promowane. Całkowita pomoc, jaką Litwa uzyskała z funduszy strukturalnych na okres 2007-2013 wynosi ponad 10 mld euro. Projekty dotyczące efektywnego wykorzystania energii mają charakter innowacyjny, a do ich realizacji wykorzystuje się nowe technologie i prace naukowo-badawcze, dlatego też mają bardzo pozytywny wpływ na wzrost gospodarczy i społeczną spójność na Litwie. W drugim okresie programowania planuje się przeznaczyć około 700 mln euro na wsparcie projektów z zakresu zrównoważonego wykorzystania energii na Litwie. To wielka szansa, a zarazem wielkie wyzwanie dla gmin, prywatnego biznesu i instytucji realizujących projekty energetyczne. Instytuty badawcze natomiast powinny stać się generatorami pomysłów oraz rozpowszechniać wiedzę know-how.

Prof. Eugenijus Uspuras
Dyrektor Litewskiego Instytutu Energetycznego

TEMAT NUMERU: WYKORZYSTANIE FUNDUSZY STRUKTURALNYCH W LATACH 2007 - 2013

...

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają, jak fundusze strukturalne i Fundusz Spójności zostaną wykorzystane w państwach członkowskich (Member States - MS). Wszystkie państwa członkowskie miały do końca listopada 2006 r. złożyć taki dokument w Komisji Europejskiej. Niektóre z nich zredagowały go w sposób bardzo szczegółowy, inne nie. Były takie, jak np. Czechy, które jasno oświadczyły, że przeznaczą otrzymane fundusze na realizację projektów z zakresu zrównoważonego wykorzystania energii, dla innych zagadnienie to okazało się, na razie, mniej istotne. W tym numerze zamieszczony został zwięzły przegląd Programów Operacyjnych, które będą wspierać projekty z zakresu zrównoważonej energii w Czechach, Polsce, na Słowacji oraz Litwie w latach 2007-2013 (stan na dzień 30 listopada 2006).

Republika Czech

Program Operacyjny Środowisko

Priorytet 3: Zrównoważone wykorzystanie energii

Władza zarządzająca: Ministerstwo Środowiska

Program ten wspierał będzie projekty mające na celu zmniejszenie emisji oraz zrównoważone wykorzystanie źródeł energii. Udział środków unijnych wynosi odpowiednio 828 i 673 mln euro. Projekty będą dofinansowywane do 17% z budżetu państwa (gminy) oraz Państwowego Funduszu Środowiskowego.

Wspierane działania:

- Zwiększenie wydajności produkcji energii cieplnej i elektrycznej ze źródeł odnawialnych (energia wiatru, słoneczna, biomasy, energia wodna i geotermalna (wind power, solar power, biomass, water and geothermal energy)).
- Zwiększenie wykorzystania ciepła odpadowego i oszczędzanie energii (skojarzona produkcja ciepła i energii elektrycznej, przyjazne środowisku systemy ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej).
- Redukcja zużycia energii przeznaczanej na ogrzewanie.
- Zastąpienie paliw kopalnych odnawialnymi źródłami energii i zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska.
- Ocieplenie budynków.
- Wymiana okien.
- Pomiary i regulacja.
- Usprawnienie działania systemów energetycznych w budynkach
- Wykorzystanie ciepła odpadowego do produkcji energii elektrycznej w budynkach

Budynki mieszkalne oraz domy jedno- i wielorodzinne nie kwalifikują się do dofinansowania. Osoby fizyczne będą mogły otrzymać dofinansowanie na zakup instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

Kwalifikowalni beneficjenci:

- gminy
- regiony
- organizacje pozarządowe
- stowarzyszenia cywilne

Program Operacyjny Biznes i Innowacja wspiera projekty z zakresu zrównoważonego wykorzystania energii jedynie w sektorze biznesu.

Więcej informacji:

www.ceacr.cz (Czeska Agencja Energetyczna)

www.strukturalni-fondy.cz

www.businessinfo.cz

www.czechinvest.cz

Litwa

Program Operacyjny Wzrost Gospodarczy

Priorytet 2.6: Sieci zaopatrywania w energię

Władza zarządzająca: Ministerstwo Gospodarki

Władza wdrażająca: Litewska Agencja Wspierania Biznesu (<http://www.lvpa.lt>)

Wspierane działania:

- Rozwój sieci zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz oraz systemów służących zwiększeniu bezpieczeństwa dostaw energii, ich wiarygodności i efektywności oraz tworzeniu warunków integracji systemów litewskich z unijnymi rynkami gazu i energii elektrycznej.
- Rozwój i przebudowa krajowych sieci gazowych i energetycznych.
- Modernizacja sieci centralnego ogrzewania w celu zwiększenia efektywności energetycznej.
- Rozwój scentralizowanych sieci zaopatrzenia w ciepło.
- Stosowanie innowacyjnych rozwiązań w systemach i sieciach zaopatrzenia w energię.

Kwalifikowalni beneficjenci:

- gminy

Program Operacyjny Promocja Spójności

Priorytet 3.9: Efektywność energetyczna

Władza zarządzająca: Ministerstwo Środowiska

Władza wdrażająca: Agencja Zarządzania Projektami z Zakresu Ochrony Środowiska

(<http://www.apva.lt>)

Wspierane działania:

- Przebudowa i renowacja budynków użyteczności publicznej w celu poprawienia ich charakterystyki energetycznej.
- Budowa nowych elektrociepłowni i modernizacja istniejących w celu poprawienia ich wydajności i efektywności.
- Przebudowa i modernizacja kotłowni w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej i wykorzystania w nich kogeneracji.
- Modernizacja elektrociepłowni i kotłowni w celu wykorzystania w nich odnawialnych źródeł energii lub innych paliw przyjaznych środowisku.

Kwalifikowalni beneficjenci:

- gminy

Słowacja

Program Operacyjny Środowisko

Priorytet 2: Ochrona powietrza i warstwy ozonowej, ograniczenie zmian klimatu m.in. poprzez wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Władza zarządzająca: Ministerstwo Środowiska

Polska

• Regionalne Programy Operacyjne

(w sumie 16 programów)

Władza zarządzająca: Władze regionalne - wojewódzkie

Wśród priorytetów wspieranych w ramach tych programów operacyjnych znajduje się priorytet: Inwestycje - Energia i Środowisko. Dla 16 Regionalnych Programów Operacyjnych przeznaczono 26,8% wszystkich środków (ok. 15,9 mld euro).

• Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Władza wdrażająca: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (www.mrr.gov.pl).

Program ten ma na celu rozwój i modernizację infrastruktury technicznej obejmującej transport, środowisko, energię. Wsparcie obejmie rozwój technologii wykorzystania odnawialnych i alternatywnych źródeł energii, zwiększenie wykorzystania energii pierwotnej, zmniejszenie zużycia energii w gospodarce oraz ograniczenie negatywnego wpływu górnictwa węgla kamiennego i produkcji energii elektrycznej na środowisko. Celem wsparcia będzie poprawa bezpieczeństwa energetycznego poprzez rozwijanie infrastruktury rynkowej oraz zapewnienie dostaw energii elektrycznej i paliw, zmniejszenie zużycia energii w budynkach mieszkalnych i termomodernizację.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej

W ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej realizowane będą następujące programy:

- **Programy Współpracy Transgranicznej** będą wspierać zrównoważony i zintegrowany rozwój w sferze gospodarczej, społecznej i kulturalnej mając w perspektywie poprawę konkurencyjności obszarów przygranicznych oraz standardu życia ich mieszkańców.
- **Programy Współpracy Międzynarodowej** będą wspierać zintegrowany wzrost w ramach współpracy krajów europejskich poprzez wspólną realizację międzynarodowych projektów dotyczących zarządzania zasobami wodnymi, poprawy dostępności regionów oraz wspierania zaawansowanych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, zapobiegania naturalnym i technologicznym katastrofom, rozwoju sieci współpracy w zakresie badań i technologii.
- **Programy (lub Program) Współpracy Międzyregionalnej** będą wspierać poprawę efektywności polityki regionalnej poprzez promowanie sieci i wymianę doświadczeń pomiędzy regionami z terytorium całej Europy. Współpraca ta będzie dotyczyła przede wszystkim innowacyjności, technologii, **środowiska**, zapobiegania ryzyku oraz **odnowy posiadłości miejskich**.

Więcej informacji: www.funduszestrukturalne.gov.pl/NSS

3 PYTANIA DO:

Reprezentanta DG ds. Polityki regionalnej

Państwa członkowskie (MS) przygotowują swoje Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia i Programy Operacyjne na nowy okres programowania 2007-2013. Wiele europejskich miast udowodniło już, że realizacja działań służących zrównoważonemu wykorzystaniu energii przynosi wyłącznie korzyści zarówno im samym, jak i całemu państwu. Dlatego też logiczne wydaje się postulat włączania zagadnień związanych z efektywnym wykorzystaniem energii do wszystkich projektów wspieranych z funduszy europejskich.

1. Czy posiada Pan już jakieś informacje o tym, jak państwa członkowskie włączają zagadnienia związane ze zrównoważonym wykorzystaniem energii do swoich programów operacyjnych? Czy w tej kwestii uwzględniają priorytety europejskie?

Komisja Europejska (EC) opublikowała Strategiczne Wytyczne Wspólnotowe, w których poleciła państwom członkowskim, a zwłaszcza miastom wspieranie zrównoważonego wykorzystania energii poprzez fundusze strukturalne. Państwa członkowskie powinny zastosować się do postanowień tego dokumentu, a Komisja Europejska winna upewnić się, że tak się stało. Mimo to reprezentanci Komisji Europejskiej często twierdzą, że strategiczne decyzje powinny być podejmowane przez władze krajów i regionów na podstawie wszechstronnych i całościowych analiz oraz wskazują na zdecentralizowany charakter zarządzania polityką spójności. Zasadniczo twierdzą, że nie mogą „zmuszać” państw członkowskich do wyznaczania określonych priorytetów.

2. W jaki sposób Komisja Europejska zamierza się upewnić, że powszechna wizja UE oraz cele polityki spójności zostaną osiągnięte? Jaką rolę odegra Komisja Europejska w negocjacjach z państwami członkowskimi?

Państwa członkowskie są zachęcane do określania swoich priorytetów w partnerskim porozumieniu z działaczami na poziomie lokalnym i regionalnym, nawet w celu zarządzania funduszami.

3. Jakie jest Pana doświadczenie dotyczące nowych państw członkowskich – czy jest tam rozwinięta “kultura partnerstwa” czy też raczej państwa te rozwijając swoje programy prezentują podejście hierarchiczne? Czy reprezentanci Komisji uczestniczą w takich przygotowawczych spotkaniach (publicznych konsultacjach)?